

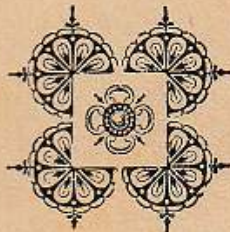
HUNNEGHEM

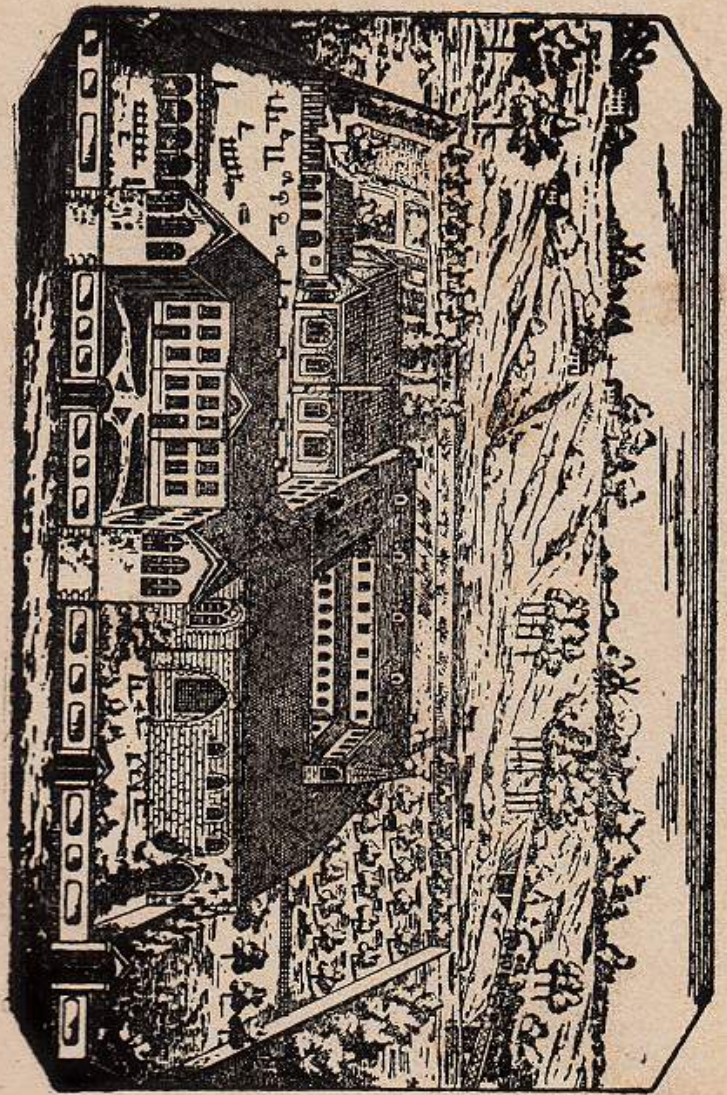
HUNNEGHEM 1

GESCHIEDENIS
VAN
HUNNEGHEM
TE
GEERAARDSBERGEN

DOOR
V. VAN BOSSUYT

GEERAARDSBERGEN
DRUKKERIJ PIERAERT
BUREEL VAN GEERAARD
1906

KLOOSTER VAN HUNNEGHEM TE GERAARDSBERGEN.

Voorwoord.

HET is nuttig en belangwekkend voor
elken burger, de geschiedenis te
kennen zijner geboortestad, van dezer
afzonderlijke gestichten, inrichtingen en
gebouwen. Die geschiedenis is niet
bestemd om bedolven te blijven in het
stof en de duisternissen der lang verle-
den tijden. 't Is daarom ook dat man-
nen van vernuft en taai geduld zich
hedendaags beijveren om in boeiende
bladzijden die tijden van weleer te doen
herleven.

Geachte lezer, indien gij van de
Statie naar de Lessenschestraat komt,
en dan de Hunneghemstraat intreedt,
valt uw oog welhaast op een zeer oud
gebouw; vraagt gij naar diens naam,
het kleinste kind zal u zeggen: 't Is
de Kerk van Hunneghem. Die kerk, de
oudste onzer stad, en om zoo te zeg-
gen, de oorsprong van deze, werd ge-

bouwd in de elfde eeuw. In het begin der zeventiende eeuw werd zij toegestaan aan religieuzen Benedictinensen, komende uit Frankrijk, die er een klooster bij bouwden. De Eerwaarde Heer De Vos, oud-bestuurder van het klooster en thans pastoor te Scheldewindeke, in eene belangrijke behandeling over de oudheden onzer Stad, spreekt over die kerk en dat klooster, de heer De Portemont in zijn voortreffelijk boek « Recherches sur la Ville de Grammont » geeft er ook breedvoerige inlichtingen over; tot hiertoe nochtans heeft eene volledige geschiedenis van Hunneghem het licht niet gezien. Het was den heer V. VAN BOSSUYT, onzen jongen en schranderer stadsgenoot voorbehouden, de taak van vornoemde schrijvers, te volledigen en te voltrekken. Hij is er in gelukt, ten prijze van ijverige opzoekingen, geput in echte bronnen, de bestanddeelen te verzamelen, die thans eene geschiedenis uitmaken, kort en bont, 't is waar, maar volledig en klaar.

Het zijn die boeiende bladzijden die wij heden met vertrouwen in de handen van het publiek leveren. Iedereen,

wij twifelen er niet aan, zal ze met gretigheid lezen en ze volgaarne verspreiden. De Kerk van Hunneghem is eene der merkwaardigste onzer Stad, zoo om hare oudheid en bouwtrant als om hare sierlijke schilderijen ; de tijd die alles verdelgt, heeft hare muren geëerbiedigd ; de rampzalige omwenteling van 1793, die zooveel puinen zaaide, heeft ze onaangeroerd gelaten, en spaarde zelfs het klooster, dat niettegenstaande zijne vier eeuwen bestaans, bloeiender is dan ooit, en aller eer en achting verwerven moet door de menigvuldige diensten die het aan onze Stad steeds bewees en nog bewijzen zal.

H. V.

I.

Over den Oorsprong.

Eerste Parochiale Kerk.

HUNNEGHEM, rechtover de straat van dezen naam en op 't einde der Hospitaalstraat gelegen, paalt langs den achterkant aan den Dender.

Men geeft den naam van Hunneghem aan de kerk, het klooster en het onderwijsgesticht; het heeft eene uitgestrektheid van 1 hectare 59 aren 30 centiaren.

Waaruit de benaming van Hunneghem zijnen oorsprong trekt is altijd een betwist punt gebleven. Oude schriften enden hedendaagschen ommegang geven 't onveranderd zelfde woord « **Hunneghem** »

doch het ontleedmes der taal oefenaars snijdt het woord op verschillende manieren.

Zoo hebben wij vier meeningen gevonden :

In overeenkomst met de overleveringen geven oude geschiedschrijvers als oorsprong op : *Hunneghem* is alzoo veel als *der Hunnen ghem* — door *Hunnen bewoond*. De Hunnen zouden in de 5^e eeuw in onze streken gehuisd hebben, misschien eene sterkte gebouwd aan den voet des bergs — Door geleerden schijnt het bewezen dat de Hunnen nooit hunnen voet in onze streken plaatsten en dus moeten wij, ons dunkens, deze eerste meening laten varen.

Eene tweede meening is deze van Kan. J. J. De Smet. *Hunneghem* beweert die schrijver komt van *Hun* of *Hoen*, dat bij de oude Vlamingen *offer* beteekende. Dus zou *Hunneghem* al zooveel zijn als offerplaats of woonst bij eene geheiligde plaats.

Tot staving dezer meening kunnen wij nog bijvoegen dat onzen Oudenberg in de oude schriften als *Hunnebeerch* be-

naamd is, (1) waarschijnlijk ook om reden der offers aan *Onser Vrouwe up den Hunnebeerch* of *offerberg* gedaan.

Maar zou Hunne in Hunneghem dezelfde oorsprong niet hebben als in *Hunnebed* en *hunnekleeden*, (zoo in Groningen de doodkleeden) Dan zou *Hunne* — *lijk* zijn en men aan Hunneghem den naam van *begraffenisplaats* kunnen geven.

Had men hier een bijzonder gekenden doodenakker waar men insgelijks menschen om het leven bracht, om de zielen der grooten te vergezellen op de helereis of om den geest van onrechtvaardig gedoodden te verzoenen.

Of vindt men geen verband tusschen *Hüne* dat reus beteekent en reeds in zwang was bij de Germanen.... en onzen

(1) De Portemont spreekt in zijne « *Recherches historiques sur la Ville de Grammont* » Tome II bladz. 195. « van eenen verkoopakt aangegaan in 1294 voor Bailliu en de Scepene van den lande van Boulare ten profijte van Jhanne Tant cluusenaer inder cluuse bi der capelle van *Onser Vrouwe up den HUNNEBEERCH* te Gherondsbeerghe » en bladz. 191 op de lijst der relikwien gemaakt door den abt Jan Van Coppenholle, den 2 October 1519 « Item, van der melo van *Onser Vrouwe* dat leecht in het capelleken *Onser Vrouwe up den HUNNEBEERCH* ».

Reuzen Goliath, zijne reuzin en « kinneken Baba met zanen rokeleer » (1)

De derde meening, deze van De Portemont kan zoo vervat worden: De bewoners onzer streken zouden barbaren van latere tijden nog als *Hunnen* aanzien hebben. Hunne handelwijze van strijden had er misschien iets gemeens mede. Hij meent dit te kunnen staven doordien dat men bijv. in het Vita S^e Reinildis aan *Hunnen* toeschrijft wat volgens eenieder door Friezen begaan werd.

Vierde meening :

In het oudheidkundig Congres te Brussel in 1891 gehouden, stelde men de

NOTA. — Al van reuzen te spreken ziehier hoe men er over denkt in het bekroond werk « over de Germaansche Godenleer » van E. Soens. Bladz. 146.

« Ook in de nog levende volkssagen worden aan de reuzen karaktertrekken en daden toegeschreven die alle menschelijke verhoudingen verre overtreffen — In vele Vlaamsche gemeenten, te Brussel, te Wetteren en te Geeraardsbergen (waar het jaarlijks nog geschiedt) werden van in de middeleeuwen op de kermisfeesten een reus en eene reuzin of een reus alleen met overgrootte lichaamsgrootte door de straten rondgevoerd en liederen daarbij gezongen. Die reuzen verbeeldden de macht der gemeenten en dikwijls werd hun een werkzaam deel in de legendarische geschiedenis van den oorsprong en de ontwikkeling der steden toegeschreven.»

Spijtig dat men er onzen «Baba» en den typieken fluitspeler met zijn «aria» van «den reuzen komt» vergeten te melden heeft.

vraag wat Hunneghem beteekent? — *Hameau des Huns*.

Het letterkundig tijdschrift «Belfort» kon dezen uitleg niet aannemen en stelde op zijne beurt de vraag: Wat kan Hunneghem te bedieden hebben?

» Toen de Franken bezit namen van
» 't gewest dat nu Brabant geheeten
» wordt — en omstreken — was er een
» Germaan, een Frank, die den name
» droeg van *Huno*.

» Op zijn verkoren zate roeide hij de
» bosschen uit tot akkers voor zijn koorn
» en droogde hij de moerassen tot wei-
» landen voor zijn vee.

» Volgens 't gebruik van die tijden
» kregen zijne kinderen den name van
» *Huningen*, — Als stamgezin bleven zij te
» samen met hunne afstammelingen rond
» de voorvaderlijke, erfelijke, Oud-fran-
» kischewoonhalle gevestigd en het oord,
» waar zij verbleven, verwierf den name
» van *Huningheim*.

» *Huno* was een gebruikelijke mans-
» naam bij de Germanen; hij staat in
» oude oorkonden vermeld en maakt als

- › naamstam deel van andere samenge-
- › stelde namen als Hunibald, Humbald,
- › Humbold en Humbracht.

- › *Huningheim* beteekent letterlijk : de
- › woonplaats der afstammelingen van
- › *Huno*. De hedendaagsche gedaante geeft
- › *Hunneghem* in stede van *Huneghem*
- › evenals men in andere germaansche
- › streken *Hunninghuson* nevens *Huning-*
- › *hova* tegenkomt.

- › Daarin is er echter geene moeielijk-
- › heid gelegen : 't is de dubbele Germaan-
- › sche *n* die wij hier voor handen hebben
- › en die wij ook aantreffen in *Bunno* ne-
- › vens *Buno* en *Tunno* nevens *Tuno*.

(Philologische bijdrage, April 1895.)

Het ware heel moeilijk eene dier meeningen te bevestigen, wat er van weze, na de verwijdering der Barbaren werd Hunneghem het erfgoed eener edele familie die ons onbekend is gebleven.

Er is dus geen enkel bewijsstuk der stichting van Hunneghemskerk gekonnen, doch wij weten dat het vrij-erfleen dat Baudouin van Geeraard in 1068 kocht, aan de parochie van Hunneghem behoorde.

Hunneghem mag dan terecht als den oorsprong onzer stad aanzien worden want het is daar rond dat onze eerste inwoners zich vestigden ; zoo ook wordt de kerk als onze eerste parochiale aanzien.

Hier volgt het diploma waardoor Gerard II, bisschop van Kamerijk, zijn altaar schonk aan de abdij die van Dickelvenne naar Geeraardsbergen overgebracht werd ten jare 1081, tijdens het bestuur van den abt Senelard of Sueclard: «In nomine Sanctæ et individue Trinitatis, Ego Gerardus secundus humilis, cameracensium Episcopus, cunctis fidelibus, utriusque vite. Officii nostri dictatione, et predecessorum nostrorum monemur auctoritate, Ecclesiarum incrementis pastoralis cura invigilare.

Ea propter abbatiæ de Declivinio, in Geroldimontem translate, propter indigentiam loci, Altare de Hunneghem cum appenditiis suis, eodem scilicet Geroldimonte et Boulario, liberum sine persona et obsoniis, petitionibus Roberti junioris, Comitis Flandriæ, et Stephani de Boular acquiescentes tradidimus : ita sane ut

abbatia in præfato Geroldimontè sita omnimodam libertatem cuiilibet Abbatie congruentem habeat, ibique quidpuid juris parochialis est, tam in sepultura quam in baptisterio et reconciliationibus, a parochiali sacerdote celebretur.

Ut hæc autem nostra donatio inconvulsa et rata in perpetuum permaneat, sigilli nostri impressione, anathematis percussione, et fidelium attestazione confirmamus ;

(Signum)

Gualteri Bracbatensis Archidiaconi ;
Theodorici Archidiaconi,
Derleboldi Præpositi
Gualteri,
Adam, Abbatum,
Roberti Comitis
Balduini,
Gerbodi,
Stephani de Boular.

Actum in eodem opido, anno Verbi Incarnati millesimo octogesimo primo, indictione quarta, præsulatûs vero nostri anno tertio » (1)

(1) Zie : De Portemont «Recherches sur la Ville de Grammont»
blad. 176, T. II.

In de geschiedenis der Abdy van St-Adriaan vinden wy dat in 1515 de Paus Leo X, op het aandringen van Keizer Karel, de Kerken van St-Bartholomeus, St-Catharina en van « Onze Lieve Vrouw van Hunneghem » aan de reeds merkwaardig gekende St-Adriaans abdy, verbond.

Hunneghem bezit nu nog een mirakuleus beeld der Heilige Maagd, dat van dien tijd al eene groote menigte bedevaarders naar zich trok. Die bedevaart zeer gekend in de XIVe en XVe eeuw, was een dezer die aan de misdadigers door de « vierscharen » als boet opgelegd werden. — De « vierscharen » van Sinay en Belcele in 't land van Waas hadden op hunne lijst der bedevaartplaatsen, onder andere : die bedevaert van Onser Vrouwe van Hunneghem en van Sente Adriaen te Gheerontsberghe.

II.

AANKOMST DER RELIGIEUZEN

VAN HET

gereformeerd Orde van Sint-Benediktus.

OP 26 Januari 1624 werd Hunneghem op voorstel van den abt Dom Gaspard Vincq (1) aan de religieuzen van het gereformeerd orde van St-Benedikt geschonken, op de voorwaarden door den magistraat der stad in zitting van 9 december 1623. vastgesteld.

De voorwaarden waren de volgende:

« Conditions sur lesquelles les Bourgmestre et Eschevins de la Ville de Grandmont (2) pour aultant qu'en eulx est, ont

(1) Abt van Sint Adriaansabdij 1575-1659.

(2) Karel van Herzele was toen Burgemeester en Willem Damman eerste Schepene van Geeraardsbergen.

consenty et accordé à certaines nobles, vertueuses et dévotes Damoysselles jeusnes filles, l'église et cimentière de Notre Dame de Hunneghem, lieu et place par elles choisie pour y faire bastir et ériger un nouveau cloistre à l'honneur de Dieu, et de la benoiste Vierge Marie pour y servir le créateur soubz la reigle de monsieur Saint Benoist réformée, sans aulcune charge de la dicte ville ou Pays d'Alost, selon la représentation faicte par le Révérend Père en Dieu monsieur le prélat de Saint Adrien, dont en cas d'acceptation d'icelles conditions sera dépesché acte in formâ.

Primes que le dict cloistre sera, et demeurera soubz la disposition, et commandement de Monseigneur le Révérendissime archevesque de Malines.

Item. que le revenu de la dicte église avecq les fondations d'objits, et anniversaires, et tous aultres revenus seront reservez, pour estre applicquez tant en proufficts que charges à l'église de monsieur Saint Bartholomé comme patron de la ville.

En oultre que pardessus ledict bastiment qu'elles désirent d'enprendre se-

ront tenues de se doter tellement qu'elles puissent vivre sans que præsentement ou cy-après elles viennent en charge de la dicte ville.

Que la dicte église retiendra le nom de Notre-Dame de Hunneghem, et qu'elle sera tousiours ouverte durant le service divin tant les dimanches, festes, que aultres jours fériaux pour par les dévotes personnes y pouvoyr offrir au bon Dieu et à la benoïste Vierge leurvœux, et bonnes prières.

Item, sera réservée la sépulture des fidèles qui auront dévotion d'estre ensevelyz en la dicte église « cimentière regardant le septentrion sans payer nul droict an cloistre, et seront les funérailles avecq le service divin célébré par monsieur le Pasteur, et clergié comme du passé et ce à la chapelle de Nostre-Dame, ou l'aultre authel à la nef, et ceux qui désiront estre ensepvelyz en l'église soyt au chœur, ou à la nef payeront au cloistre semblable droijet comme on paye à Saint Bartholomé et sera la cire restante distribuée comme du passé.

Et comme annuellement aux saints jours de rogations l'une de stations est à

la dicte église, se reservera pour plus grande dévotion du peuple la continuati-
on d'icelle à tousiours.

Et au regard de la cloche, icelle y de-
meurera, sans que toutesfois elles la
puissent faire fondre, ou diminuer ores
mesme qu'elle vint à se casser, mais sera
refaicte aux frays et dispens du dict
cloystre, non pas moyndre, mais bien
plus grande, ne fut qu'aultrement pour
l'utilité de la commune et dudict cloystre
seroyt par l'intervention du Magistrat ad-
visé, et accordé. Faict en plein collège
des dicts bourgmaistre et eschevins aprez
meure délibération, et eu sur ce l'avis
des notables, et conseil d' icelle ville le 9^e
de décembre 1623. »

Het is op aanvraag van den deugdza-
men Dom Martinus Lebrun,(1) prelaat van
St Adriaansabdij, dat Mw Florentia de
Werquignœul, hervormster van 't orde
van St Benedikt te Douai, eenige religieu-
zen naar Geeraardsbergen zond uit het

(1) DOM MARTINUS LEBRUN, Licenciaat in Godgeleerdheid,
Kanunnik van St-Goedele te Brussel, en pastoor van Roucourt,
was abt onzer St-Adriaansabdij, hij volgde Dom Gaspard Vincq
op en stierf in 1656 (30 dec.) zie De Portemont, «R. sur la Ville
de Grammont, bladz. 233. Tome II.

klooster van Arras om het deze van Hunneghem te stichten.

Dezelfde abt, hersteller der kloostertucht in zijne abdij, begunstigde ook de aankomst der religieuzen, in Vlaanderen.

Die eerste kloosterlingen van Arras komende deden hunne intrede te Geeraardsbergen den 20 September 1624 onder het geleide eener Engelsche Dame, « *Anna Exiudamour* » genoemd, en trokken recht naar de kerk van St Adriaan.

'S anderendaags, nadat de prelaat Martinus Lebrun het H. Misoffer had opgedragen, vergezelde hij processiegewijs de Religieuzen tot aan hunne voorloopige verblijfplaats, rechtover de abdij gelegen.

Op 25 November van 't zelfde jaar begon men met het opbouwen van 't klooster nevens de kerk van Hunneghem; voormelde priester legde er den eersten steen van, na eene plechtige mis gedaan te hebben om Gods zegen over die onderneming te roepen.

De kerk van Hunneghem had toen den vorm van een latijnsch kruis, met in 't midden eenen toren van metswerk. Om

ze tot hare nieuwe beschikking te kunnen gebruiken deed men er veel veranderingen aan die haar allen bouwtrant ontnamen.

De toren werd afgebroken en door eenen in timmerwerk vervangen, de twee armen van 't kruis afgeschapt, den benedenbeuk werd door eenen muur en latwerk van de kerk gescheiden en in een koor voor de religieuzen vervangen, eindelijk werden er vele vensters gestopt.

De werken nu voltrokken zijnde, namen de religieuzen bezit van hun klooster.

In al de Benediktijnerkloosters droegen de religieuzen den naam van « Dame ». Die echter van Onze Lieve Vrouw van Vrede — zoo worden de zusters van Hunneghem ook genoemd — vonden den naam van « zuster » veel nederiger en namen dien aan.

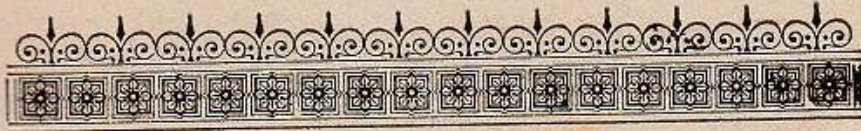
Zij verwierpen gelijkelijk voor hunne Overste den titel van Abdis, die maar aan de H. Maagd alleen werd toegekend.

Eene plechtige toewijding van 't klooster van Hunneghem aan O. L. Vrouw had dan plaats : De Priorin legde haren staf

aan de voeten der H. Maagd. Haar als hemelsche Abdis uitroepende.

Jaarlijks nog op 8 September wordt het feest der H. Moeder Abdis van Hunneghem gevierd. De eerw. Moeder Priorin vernieuwt telkens die schoone toewijding aan Maria, toewijding die in aller herten eenen weerklank vindt.

III.

HUNNEGHEM

ONDER HET

Fransche Schrikbewind.

GEDURENDE twee eeuwen omtrent hadden de zusters hunne dagen in vrede en geluk gesleten, maar nu moest hun leed beginnen : de Fransche revolutie was ontstaan.

's Nachts vooral kwamen de omwentelaars hunne opzoekingen doen in het klooster ; de zusters richtten zich alsdan naar het koor der kerk en, terwijl ginds geweldigheden plaats nemen, putten hier de zuster steun en kracht bij Hem, Dien zij voor hunnen troost en beschermer aanriepen.

Hunne gebeden werden aanhoord want hun goddelijke Meester liet zijne Almacht op eene buitengewone wijze gevoelen.

De Benediktijnersen van Hunneghem waren afgeschaft door de wet van 1 September 1796. Op Driekoningendag van het jaar 1797 werden zij uit hunne godvruchtige verblijfplaats gebannen en met de gewapende macht naar de Groote Markt geleid waar men ze aan hun zelven overliet. Vele onder hen geene naaste bloedverwanten meer hebbende waren zoo zonder schuilplaats, doch Mijnheer Verhaegen, grootvader van de goede Mw Jacques Spitaels zaliger, bood alsdan zijn eigen huis den zusters aan en liet ze aan den heerd deelnemen.

De goede zusters, getrouw aan hunne religieuze plichten en aan deze der erkentenis, verdienden die schoone woorden van hunnen weldoener toen zij hem in 1816 verlieten : « Nooit, zegde hij, hebben die zusters mij de minste moeite aangedaan, het eerste leed dat ik te lijden heb, is mij door hun heengaan veroorzaakt. »

De goddelijke Voorzienigheid gaf een nieuw bewijs zijner bescherming aan de zusters van Hunneghem met aan een achtbaar Geeraardsbergenaar, den heer Van Hoorde, het gedacht te geven den omtrek met al de gebouwen van Hunneghem te koopen ten einde ze later aan de verdrevene zusters terug te schenken.

Mr. Van Hoorde betaalde er de som van fr. 5079,37 voor, zette er intusschen tijd eenen bewaker in en deed den hof bewerken. — In het begin van 't jaar VIII der Fransche Republiek werden er godsdienstige vergaderingen in 't klooster gehouden.

Het municipaal bestuur besloot die vergaderingen te verbieden en nam te dien opzichte het volgend besluit :

« L'Administration municipale du canton de Grammont, considérant qu'on a remarqué que depuis quelque temps il se fait au ci-devant couvent de Hunneghem des rassemblements pour l'exercice d'un culte ;

Considerant que l'art. 16 de la loi du 7 vendémiaire an IV défend toute céré-

monie de culte hors l'enceinte des lieux choisis pour cette exercice ;

Considérant qu'il est urgent de réprimer la contravention aux lois ;

Le commissaire du directoire exécutif entendu, arrête :

Le commissaire de police demeure chargé de faire une visite, accompagné de la forge armée, pour vérifier et réprimer tout rassemblement qui se tient au ci-devant couvent de Hunneghem en contravention aux lois. Il se conformera aux dispositions de la dite loi du 7 vendémiaire an IV et fera rapport exact à cette administration du résultat de cette visite.»

'T Geen vertaald :

« Het municipaal bestuur van het kanton Geeraardsbergen, ingezien men bemerkt heeft dat er sedert eenigen tijd vergaderingen plaats hebben in het voorheen genoemd klooster van Hunneghem voor godsdienstoefeningen ;

Ingezien 't art. 16 der wet van 7 vendémiaire jaar IV alle uitoefeningen van godsdienst buiten de gegevene omheening, verbiedt.

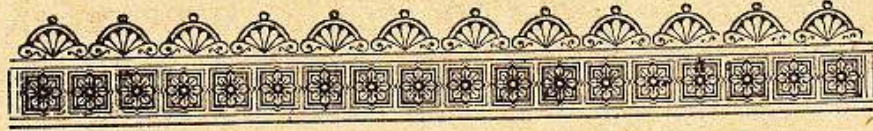
Ingezien het noodig is het overtreden der wetten te beteugelen.

Gehoord de kommissaris van 't uitvoerend bestuur, besluit :

De Politiekommissaris zal met de gewapende macht een bezoek afleggen om na te zien en te beteugelen alle vergadering tegen de wet op. Hij zal hem schikken volgens voornoemde wet van 7 vendémiaire jaar IV en juist verslag geven van zijn onderzoek. »

Niettegenstaande het onderzoek geen gevolg had, werden de voormelde vergaderingen toch opgeschorst.

IV.

DE STEVENISTEN (1)

Wij zijn in het begin der 19e eeuw.

Bonaparte ten toppunt van roem door de wapens wil nu eene verzoening tusschen de vervolgte Kerk en zijn rijk.

Zoo kwam men tot een verdrag gekend onder den naam van 't Concordaat.

De Paus, hoofd der Kerk, mocht handelen en men kwam overeen. De Katholicken hadden betrouwen in den Paus en God zou hen helpen.

(1) Getrokken uit het werk « De Jonge Levieten » door Van der Moere, en de « Journal Historique et Littéraire » 1844-45.

Een zeker getal fransche priesters en bisschoppen verwierpen het concordaat als onwettig en vormden de zoogezegde « kleine kerk » of « la petite église ».

In Belgie, toen onder fransch beheer, had men ook tegenstrevers van het Concordaat. Sommige waren « gematigd » in hun doen, andere wierden ware schismatieken. — Aan het hoofd der gemetigden stond Stevens Vicaris Capitularis van Namen. Zij aanvaardden het Concordaat maar waren in 't geheel of ten deele niet genegen aan Napoleons herinrichtingsdroomen groote toegevingen te doen. Integendeel « het minst mogelijk » was hunne leus en zelfs somtijds vonden zij harde woorden om de al te gewillige toestemmingen sommiger bisschoppen te beknibbelen. —

De Schismatieke beweging, openlijke tegenstand aan 't Concordaat, ontstond in het Naamsche waar 3 priesters en hunne aanhangers ze deden ontstaan en in gang hielden. Zij verwierpen hunnen nieuw benoemden bisschop als den Paus tegen wil en dank opgedrongen en gaven zich uit als nog gehoorzamend aan den

Vicaris-Capitularis Stevens. — Zij bestempelden zich Stevenisten ten onrechte zooals 't blijkt, het gevoelen inroepende van Stevens die integendeel de geloovigen tot onderdanigheid aan den bisschop aanwakkerde.

Toevallige oorzaken hebben gewild dat deze zoogenaamde Stevenisten ook elders, vooral in Brabant, aanhangers vonden en de kerkscheuring uitbreidden.

In Vlaanderen, wanneer Prins de Broglie, op het einde van 1807 bezit nam van zijn bisdom Gent, waren de Stevenisten in klein getal.

In ons Geeraardsbergen alleen, voor Zuid-Vlaanderen en Zuid-Brabant hadden zij geregelde bijeenkomsten in de abdij van Hunneghem. Daar vergaderden de kopstukken bijzonderlijk uit Brabant (Hal) om er de heilige diensten te verrichten en elkander te sterken in hunne dwaling.

De waakzame en vurige bisschop ging het gevaar te keer, en na wijs beleid, sloeg hij kerk en klooster met het « interdict » zoodat niemand er mocht mislezen.

Deze maatregel had goeden uitslag. De oogen der geloovigen gingen open en zij lieten de scheurmakers alléén.

Later wilden zij weêr het hoofd verheffen, doch te vergeefs, slechts een onbeduidend getal liet zich medetrekken.

Ten huidigen dage is het slechts in een verhaal van vroegere dagen dat men nog eens van Stevenisten gewaagt.

Edoch, wij vinden er eene heilzame les in.

Dan zagen wij mannen die in de beroerde tijden der omwenteling, palvast in hunne schoenen stonden en hun leven voor de kerk zouden gewaagd hebben, aan de verlokking van eenige vermetele en stijfhoofdige priesters beantwoorden.
— Wat menschelijke onstandvastigheid!

V.

NA DE FRANSCH E OMWENTELING.

Terugkeer der Religieuzen.

Over Zuster Regina-Eulalie Veranneman

IN 1816 schenen de omwentelingsdagen voorbij te zijn en de geachte heer Van Hoorde, die het klooster in 1796 afkocht was zoo gelukkig het in de handen zijner vroegere bezitters weer te geven.

De overgeblevene zusters waren niet in staat de koopsom te betalen, doch als door de Voorzienigheid gedreven boden twee goede zielen, *Regina Eulalie Veranneman* van Watervliet en vrouw *Eleonora Lozières van Themines* zich aan het in hunne plaats doen zonder dat het klooster

er ooit eenige last of moeilijkheid zou voor aangedaan worden.

Zij schonken al de goederen aan de zeven overblijvende zusters die na 19 jaar verbanning op 19 Juli 1816 met volle vreugde van hunne woning weêr bezit mochten nemen.

Hun genootschap bestond alsdan uit 5 koor-en 3 leekezusters waarbij nog 2 koor-en 3 leekezusters der abdij van Ghislenghien (alsdan ook in ballingschap) werden aanvaard.

Bij dat bewijs van edelmoedigheid der twee gemelde weldoensters voegt zich nog het treffend voorbeeld van nederigheid en zelfverloochening.

Zij wilden niet dat hunne gift, ter eere Gods gegeven als middel zou gediend hebben hun de eereplaats in 't klooster te bezorgen. Slechts na er eene overheid was wilden zij als nederige « zusters » aanvaard worden. Wat ook geschiedde.

(Vrouwe *De Lantsheere* was als moeder verkozen.) — Onderbreken wij hier, en laat ons 't leven nagaan dier edele vrouwen.

Regina • Eulalie Veranneman.

(1) « Die groote vrouw, die onvergetelijke Moeder wier nagedachtenis immer in 't harte harer kinderen zal leven, zag het daglicht te Brugge den 10 Maart 1764.

Uit eene der eerste familiën van België voortkomende, bezat zij bij den glans harer geboorte nog eene edele en zachtmoedige ziel, een klaarziende oog, toegevend, maar toch vast en vol waardigheid; daarbij droeg zij een gevoelig hart, eene onuitputbare goedheid, eene groote bevalligheid van zeden en eene bijzondere gevoegelijkheid.

Die uitstekende hoedanigheden moesten haar beminnelijk maken aan de wereld en eene schitterende toekomst voorbehouden, doch God had tot haar hart gesproken en trouw aan die stem zegde zij vaarwel aan de wereld en vroeg om aanvaard te worden in de edele abdij van 't Benediktijner orde te Ghislenghien.

(1) Getrokken uit het doodsbeeldekken ter harer nagedachtenis uitgedeeld.

Op 18 Oktober 1790 deed zij er hare plechtige beloften en sleet er zes gelukkige jaren in de geneugte van gebed en eenzaamheid.

Helaas ! het uur der kwellingen en der beproevingen was gekomen.

Een fransch leger was in ons België binnengestroomd en de revolutionnaire goddeloosheid brak los tegen onze godsdienstige instellingen.

Het stille verblijf van Ghislenghien werd niet gespaard want na reeds vele roovingen gedaan te hebben, kwam men in 1796 de eerwaarde Abdis Dame De Clooster, die reeds onder het juk der jaren gebogen ging, uit haar verblijf verjagen, om ze naar Frankrijk te verbannen als gijzelaarster.

Die waarde overste vroeg en bekwam de toelating de jonge dame Veranneman mede te nemen, want, 't was in haar dat zij alle vertrouwen gesteld had. In die korte jaren had zij inderdaad bewijs gegeven van groote bestuurkennissen en mocht men haar dus in staat achten allen ten goeden einde te kunnen brengen in die moeilijke omstandigheden.

Zij werden beiden aan hunne godvruchtige schuilplaats ontruikt en eerst naar de versterking van Bergen geleid en van daar naar Avesnes, waar zij drie maanden in eenen kerker werden opgesloten.

Weerom in vrijheid gelaten, keerden zij vol vreugde naar hunne geliefkoosde abdij terug, maar helaas ! het was maar om er zich tot eene lastige scheiding voor te bereiden, want in de maand September 1797, werden zij onmeedoogend afgeschaft.

Dame Veranneman met hart en ziel aan hare roeping getrouw en aan 't eenzaam leven gewoon, zocht niet om in den schoot harer familie terug te keeren en kwam naar Lessen wonen met hare teergeliefde en deugdzame gezellin, Dame *Eleonore Lozières* van Themines, eene fransche, te Lodéze in 1767 van eene welgekende familie van Languedoc, geboren.

Drie andere religieuzen zijn bij hen komen inwonen en daar in eene eenzame woning sleten zij in gebed en goede werken, gedurende 18 jaren, hun leven on-

der den naam van « Damen van Ghislenghien. »

Het geweld der fransche omwente-laars stilt. België wordt aan Holland verbonden en betere dagen zijn in 't verschiet.

In 1816, zooals wij gezien hebben, kochten de Damen Veranneman en Lozières het oude klooster der Benediktijnen van Hunneghem te Geeraardsbergen en schonken het aan de zeven overblijvende zusters.

Drij maanden voor dat de zusters in 't klooster terugkeerden werd de Eerw. Moeder Nathalie de Lantsheere door de samengeblevene zusters als priorin gekozen ; bij hunne intrede in 't klooster (1816) is Mgr De Broglie dien keus komen bevestigen.

De eerwaarde Overste, toen reeds 75 jaren oud, bestuurde nog gedurende 9 1/2 jaren. Zij heeft binst dien tijd menigvuldige werken en verbeteringen aan de gebouwen doen brengen.

Zuster Eleonore de Lozières stond hare overste bij in dit moeielijk begin. Zij was gelast met het algemeen toezicht der

bedieningen en wist vele bij te brengen voor het onderwijs der jeugd.

Alhoewel met 3 diensten gelast en van eene zwakke gesteltenis zijnde, heeft zij zoo tot aan hare dood in 1834 veel iever en kracht weten te gebruiken.

In 1826, na de dood der Eerw. Moeder De Lantsheere werd zuster Veranne-man met algemeene stemmen als priorin gekozen. Zij bestuurde gedurende 26 jaren nog, het klooster van Hunneghem, en met zulk wijs beleid, zulke liefde en goedheid dat men van haar zou kunnen zeggen wat St Hyronimus van St Paulus verklaarde :

« Zij was het voorbeeld en 't leven, de allerlaatste aan haar eigen oogen, hare nederigheid gaf haar de achting van iederen ; hoe meer zij zich vernederde, te meer behaagde het den Heer ze te verheffen ; zij verborg zich, maar 't was onnoodig ; hare deugden schitterden buiten haren wete en maakten haar zooveel waardiger der achting, dat zij ze met meer kracht wilde verstoppen..... Niets geleeke de zachtmoedigheid van haar karakter en de goedheid haars harten..... Aan

hare eigene kwalen ongevoelig, was zij één medelijden voor een ander, en zocht niets dan hun goed te doen. Haar edelmoedig hart was als zonder palen. »

Eene heilige en troostvolle dood bekroonde dat lang en schoon leven.

Zuster Veranneman stierf den 28 Maart 1852, zij was de laatste overlevende religieuse der abdij van Ghislenghien.

Wat vooruitgang het klooster van Hunneghem onder haar bestuur genoot zullen wij verder zien ; ik heb nu slechts de levenschets voltrokken van deze aan wien het was gegeven een oud en godvruchtig verblijf uit zijne puinen weder te doen oprijzen, den kring van Gods huis te verbreed en er eene schaar Maagden in te huisvestigen wier heilig leven de glorie zingt der vroegere weldoenster !

VI.

HUNNEGHEM ONDER HET **HOLLANDSCH BESTUUR**

Hu dat de fransche geweldigheden hadden opgehouden, stonden de zusters van Hunneghem onder het Hollandsch bestuur, dat in zijnen haat tegen het « Catholicisme » niets verwaarloozen wou wat kloosterlingen moeilijkheden kon berokkenen.

Zoo vertalen wij uit fransche aantekeningen eener zuster :

« Wij streden dus gedurende 14 jaren tegen de antikatholieke handelwijze van het hollandsch bestuur zonder een straal van hoop te ontwaren voor ons toeko-

mend lot, bijzonderlijk daar van tijd tot tijd altijd nieuwe valstrikken gespannen wierden om ons te vangen : dan was het over onze beloften, dan over de gehoorzaamheid aan de kerk, die men slechts zocht te vernietigen. »

En verder lezen wij :

« In de maand Oktober van 't jaar 1827 werden wij zooals de Heeren Josephieten gedwongen onze kerk te sluiten voor het publiek. Maar het bestuur gaf nog de vrijheid aan al deze die zich in den huize bevonden het H. misoffer, het lofen en de gewone goddelijke diensten bij te wonen, zonder echter door het luiden der klokken verwittigd te worden.

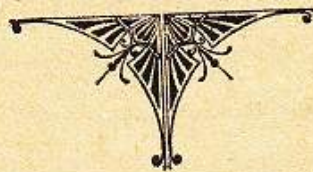
Door het overtreden van dit laatste gebod wilde het volk hier te Geeraardsbergen zijne vrijheid bevestigen ten tijde der revolutie in September 1830 :

In den vroegen morgen van den zaterdag 5 September 1830 kwam eene gansche bende geburen « op gebiedenden toon » ons verzoeken de kerk te openen en ook te beloven dat zij het voortaan, van 's anderendaags vòòr de Mis al, zoude geweest zijn.

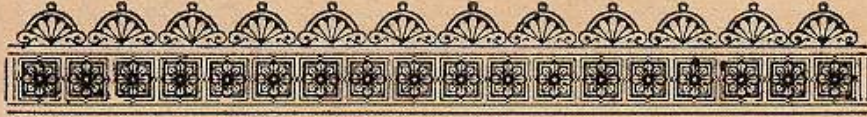
Allen traden in de kerk en deden een vurig gebed met ingetogenheid.

Wij waren in het koor en toen de groep wilde heengaan in volle orde, kwam de voornaamste aan het hekken, en als deken der sektie vroeg hij naar de overste en zegde haar : « Seffens de klokken te doen luiden ten einde aan het gebeurte en het omliggende onze blijde verlossing te verkonden ».

Ik had (1) schoon te zeggen dat het geluid des anderendaags het genoeg zoude bewezen hebben, er was niets aan te doen : op staanden voet moest er geluid.. en van toen af werd alles gelijk vroeger hernomen.

(1) Kan de schrijfster anders wezen dan Moeder Veranneman ?

VII.

**Chronologische en Geschiedkundige
verhandeling
der Bestuurders en Oversten van Hunneghem
sedert 1826.**

ZUSTER Veranneman volgde in 1826 de
Eerw. Moeder De Lantsheere op.

Slechts genoemd begon zij volop het
klooster te herstellen, zoo vinden wij op
de lijst der buitengewone uitgaven van
1826 reeds de som van 4987.35 fr. welke
moest besteed worden om gedurende
5 jaar de slaapkamers der kostgangers in
goeden staat te brengen, de noodige ver-
anderingen aan de buitenmuren te doen
en het binnenste der kerk te herstellen,

die gedurende omtrent 3 jaar door het Hollandsch bestuur gesloten was geweest.

Om de spreekkamer te kunnen gebruiken die gedurende 17 jaren voor klas had moeten dienen bouwde men in 1833 eene nieuwe klas. Dit gebouw was gansch van 't klooster gescheiden. De kleine spreekkamer werd terzelfder tijd gemaakt. Die uitgaven bedroegen de som van 6350 fr.

Op 11 Juli 1834 namen de zusters de stipte afsluiting van de wereld. 13 zusters deden alsdan hunne plechtige beloften, 11 waren reeds aangenomen, maar, door al de voorvallen die pas gekoeld waren, hadden de plechtigheden nog geene plaats gehad.

Op 18 Juli brak een geweldig onweder los in onze streek, veel schade was veroorzaakt en Hunneghem mocht zich onder de beproefden tellen: toren en een deel van 't dak der kerk waren verdonderd. Weerom nieuwe kosten!

Men bracht edoch alle jaren iets bij tot het in orde brengen van Gods huis, thans was het 't herstellen van het koor,

't schilderen des altaars, 't vernieuwen der sakristij welke dank aan de milde gift van wijlen W^e Adriaan Spitaals het klooster van alle kosten bevreedde.

In de maand Juni 1840 waren alle werken voltrokken juist toen Mgr. Delbecque het H. Vormsel kwam toedienen. Wij vinden dat 32 leerlingen, zoowel kostgangers, halve kostgangers, en buitenleerlingen gevormd wierden.

In 1841 was de winter hier zoo streng dat vele muren, zelfs deze die maar 2 jaar gebouwd waren, open berstten. De oude muur die nu nog gansch Hunneghem omsluit, was ook op menige plaatsen gesprongen. Hij vergde vele veranderingen en herstellingen die tot de som van fr. 2111,50 beliepen.

Het was in 1842 dat het klooster van Hunneghem de toelating verkreeg zijn eigen kerkhof te bezitten. De plaats nevens de kerk werd verkozen.

Ik wil hier al de werken niet opsommen die nog onder het wijze bestuur der goede zuster Veranneman gedaan werden. Alle jaren was er nieuws en zeker is

't dat Hunneghem aan haar zijn heropkomen te danken heeft.

Tot haren laatsten stond bleef zij de ware leidster van 't klooster ; zoo kunnen wij het zien aan hetgeen zij nog in 1849 met haar oud bevend hand in hare « Annalen » opschreef.

En 't was haar niet genoeg zoo gansch haar leven voor 't welzijn van Hunneghem gewerkt te hebben : na haren dood liet zij aan haar geliefkoosd klooster vele na om te voorzien in de toekomstige kosten.

Moge die schoone ziel reeds lang de kroon der engelen dragen !

Zuster Theresia van St-Bernardus werd op 27 April 1852 onder het voorzitterschap van M^{sr} Delbecque voor Moeder Overste gekozen.

Gedurende 2 jaren had zij het ambt van onder-priorin vervuld. Zij was eerst portieres en terzelfder tijd ziekendienstster, vervolgens gedurende 5 jaren onderwijzeres der proefkloosterlingen.

Het eerste jaar van haar bestuur werden er om over de 3000 franken verbeteringen aan de kerk gebracht, — Wij

verstaan hier nog de oude kerk : toen de helft van den hedendaagschen beuk nog het koor der zusters uitmaakte.

..... Tot hiertoe repton wij geen woord over de Directors die Hunneghem bestierden. Ik twijfel niet of de abten der Sint Adriaansabdij zullen vervolgens die taak op zich genomen hebben. In den beginne zagen wij ze immers de ontvangst der religieuzen bereiden.

In 1796 of 1797 werd de abdij als nationaal goed verkocht.

Na de terugkomst der religieuzen zullen de Principalen van ons Kollegie opvolgentlijk het bestuur in handen genomen hebben, zoo vinden wij den Eerw. Heer **Kanunnik Meul** als Director onder 't bestuur van moeder-overste Veranne-man.

In 1856, door het benoemen van Kanunnik Meul als sekretaris van Z. H. de Bisschop, verving hem de Eerw. heer **Karel D'Hooghe**, Principaal van 't Kollegie, als Director van 't klooster.

In 1857 werd het Externaat vergroot ; opdat de zusters hunne vrijheid mochten behouden, zoo zeggen de aanteekenin

gen, kochten zij een deel grond, alsook een huisje met schuur aan de buitenmuren langs de Gasthuisstraat palende. Men maakte er twee woningen van waarvan er eene aan den knecht verhuurd werd.

Hetzelfde jaar vernietigde het vuur het dak der stallingen die aan 't klooster waren, doch het grootste deel der kosten werden gedekt door eene verzekeringsmaatschappij.

Het jaar 1859 was een der bijzonderste binst hetwelk groote gebouwen tot stand kwamen.

In de maand Februari werden de grondvestingen gelegd van 't gebouw dat gelijkvloers de bewaarschool bevatte, de sakristij, de spreekkamer der meiden, eene groote en eene kleine spreekkamer, eene klas voor de kleine buitenleerlingen en eene voor de groote, alsook een waschhuis. Op het eerste verdiep werd eene kantschool gemaakt; ook de congregatie, de slaapkamer der meiden, eene groote spreekkamer, de slaapkamer voor de vreemdelingen, de slaapzaal der kostgangers en twee kamers voor de bewaaksters; het metselwerk heeft tot

op het einde der maand Juli geduurd. — Het gebouw wordt heden voor het meeste deel dier plaatsen nog gebruikt.

Daar het klooster geen grond genoeg had voor die onderneming heeft de stad op hare kosten de straat veranderd.

Mevrouw Adr. Spitaels heeft een deel van haren grond aan 't klooster afgestaan en Mevrouw Jozef Spitaels kwam voor eene som geld in de kosten.

Het benedendeel van 't gebouw was gansch voltrokken op 'teinde van dat jaar 1859.

Den 6 Januari 1860 wijdde de Eerw. Heer Principaal D'Hooghe de twee nieuwe spreekkamers en op 29 Juni de twee externaten.

Op 1 Oktober werd de nieuwe slaapzaal der kostgangers in gebruik genomen, wat het oud externaat en de spreekkamer betreft, men maakte er eene speelzaal van voor de kostgangers.

In het boek der annalen vinden Wij het volgende in 't grieksch geschreven :

« Ik, Macarius Madad, Bisschop van Damas, kuadjutor van den Griekschen Patriark van Jerusalem, van Antiochië

en Alexandrie, heb hier de mis gelezen en genoemaald in het klooster der Zusters Benediktijnen van Geeraardsbergen ; ik ben hoogst verheugd over de godsvrucht der Zusters en de beleefdheid harer leerlingen. Ik bid God hunnen eerbied en liefde tot Hem te doen aangroeien en hun later het eeuwig geluk te verschaffen. Amen. — 11 Oktober 1859.

Gedenkt u zijnen dienaar Alexander Rescallah d'Alep. »

Vele burgers en vooral de werklie- den van rond Hunneghem weten nog hoe gretig het inrichten eener bewaarschool aan het klooster van Hunneghem, onthaald werd. Het was Z. H. Mgr Delebecque, bisschop van Gent, die tijdens een bezoek te Hunneghem, den vurigen wensch uitdrukte eene school voor de arme kinderen te zien tot stand komen. Het voorstel werd gretig onthaald ; en de Eerw. Moeder Priorin Maria-Theresia te samen met den E. H. Director Karel D'Hooghe, spaarden geene moeite om het te verwezentlijken. Ook bekroonde de schitterendste uitslag hunne pogingen : het jaar na de opening der school welke

plaats had op 22 Oktober 1860, bevatte zij reeds **160** arme kinderen. De rekeningen naziende der uitgaven in 1862 gedaan, aangaande de bewaarschool vind ik dat zij voor wat het voedsel, kleederen en de kleine schoolbehoefden betreft tot 2673,54 franken beliepen.

Dat onze medeburgers niet te kort bleven in het ondersteunen van dit liefderijk werk, getuigen ons de handvesten van het klooster: Zoo vinden wij namelijk dat de heeren D'Hooghe en De Cock, deken en burgemeester der stad, voor het onderhoud der school jaarlijks 100 fr. schonken.

In de meimaand van 1862 werd er op verzoek van den Eerw. Heer Deken eene zondagschool ingericht. De Heeren Onderpastoors Braet en Baes hebben er opvolgentlijk bestuurders van geweest. In den beginne nam die instelling veel aan, dank de gedurige aanmoedigingen van den heer deken, doch door het inrichten van andere zondagscholen in de stad, verminderde deze en was men gedwongen ze te sluiten.

In Augustus 1865 ontving de Eerw. Heer D'Hooghe zijne benoeming. Hij had

gedurende 9 jaren met veel iever het klooster bestuurd en ook de grootste werken en veranderingen met zijne tuschenkomst aan 't huis doen brengen. Hij werd vervangen door den Eerw. Heer **J. B. Brijs**.

In de maand Juli van 't jaar 1866 moest de 50^e verjaring gevierd worden der herinrichting van Hunneghem.

De cholera heerschte geweldig in onze stad, en de armen van rond Hunneghem waren er bijzonderlijk door aangestast.

Moeder Theresia, met het lot der armen zeer bekommerd, stelde aan de zusters voor van alle feesten af te zien en de som geld die ervoor bestemd was liever te gebruiken tot het verplegen der arme zieken.

Allen waren het met hunne Moeder eens en stelden zich tevreden eene mis van dankbaarheid te doen zingen.

't Is of God dat voorbeeld van edelmoedigheid wilde zegenen met al de zusters van 't klooster van de ziekte te vrijwaren, niettegenstaande zij hier ter stede op eene zeer hevige wijze gewoed heeft.

De klok der kerk was vroeger gegeven door Mevr. Bijl-Van den Herreweghe, zij werd in 1875 vervangen. De nieuwe klok werd geschonken door den zoon dezer dame, heer Lodewijk Jozef Bijl-Spitaels.

Den 2 Mei 1877 was een groote dag voor Hunneghem : Men vierde er de 25^e verjaring van zuster Theresia als Moeder-Overste. De gansche dag waren er feestelijkheden, gansch het klooster was bevlagd en met bloemen versierd en 's avonds sloot men het feest met eene prachtige verlichting.

Twee jaren nadien, in 1879, is zuster Theresia zacht in den Heer ontslapen, na 27 jaren bestuur en voorbeeldig leven.

In 1879 werd de Eerw heer J. B. Brijs, na 14 jaren met iever en genegenheid het klooster bestuurd te hebben, als deken genoemd te Lokeren.

De **Eerw. Heer De Vos**, pastoor van het Hospitaal werd in vervanging genoemd.

De staat zijner gezondheid liet hem niet toe lang die bediening te vervullen. Na 17 maanden, met zelfopoffering en gedienschtigheid het klooster bestuurd te hebben, wilde z. h. de Bisschop de lasti-

ge taak van den moedigen pastoor verminderen en ontsloeg hem te dien einde van Hunneghem te besturen.

De **Eerw. Heer A. Segers**, Principaal van 't Kollegie verving hem in de maand Juli 1880.

Na de dood der Eerw. Moeder Theresia is **zuster Stanislas** voor opvolgster gekozen, zonder nog de medehulp te hebben eener onder-priorin.

Zij werd geboren den 18 September 1834 en trad in 't klooster den 22 Oogst 1862. Gansch haar leven was een stichtend voorbeeld van godsvrucht. Niettegenstaande de beproevingen die den Heer haar overzond hechte zij zich meer en meer aan hare roeping.

Zuster Stanislas was eerst onderwijzeres, daarna algemeene meesteres, en vervolgens bestuurster der proefkloosterlingen, Onder-Priorin en Priorin. Daar zij vooral veel last had om met het volk der stad de Vlaamsche taal te spreken gaf zij haar ontslag na 18 maanden bestuur. Eene heilige en voorbeeldige dood is haar leven komen bekronen op den 1ⁿ vrijdag van Februari 1898.

Onder haar bestuur, in de maand Januari 1880, is een politieagent het Ministerieel besluit komen aflezen : dat men voortaan geene lijken nevens de kerk meer mocht begraven (toelating van 1842) maar dat zij naar het kerkhof der stad moesten gebracht worden.

Op 6 April 1880 had de 14 honderdjarige verjaring plaats van den feestdag van den heer Benediktus. Te dier gelegenheid hadden groote plechtigheden plaats. Het was dan dat voor de eerste maal eene algemeene bijeenkomst gehouden werd voor de oud-leerlingen van Hunneghem.

Op 14 Oogst 1881 zat de E. H. Segers de zitting voor tot het noemen eener Priorin. **Zuster Raphaëlle** werd op weinig na bij eenparigheid van stemmen gekozen.

Zij was te Belcele geboren den 12 Februari 1836 en trad in het klooster den 9 Mei 1867. Van hare intrede af onderscheidde zij zich door hare groote nederigheid en onderwerping.

Als onderwijzeres der proefleerlingen won zij de achting van iedereen door hare goedheid en zachtmoedigheid. Zij wist ha-

re leerlingen eene ware liefde in te prenten tot de H. Mis en eene eenvoudige onderwerping te doen aannemen van allen tegenspoed.

Als priorin was zij eene wonderbare moeder, de vaste wil bij hare zachtmoedigheid voegende. Haar ieverig bestuur deed eene algemeene vrede in 't klooster heerschen en plantte door hare wijsheid en voorzichtigheid, de eendracht en liefde onder al hare kinderen.

In 1881 werden er weerom halve kostschoolgangers aanvaard en te dier gelegenheid verdeelde men de groote spreekkamer in klassen, die uitsluitelijk voor de buitenleerlingen geschikt werden.

Den 20 Oogst 1884 werd de Eerweerde Heer Segers als Kanunnik benoemd, na zich met veel iever opgeofferd te hebben voor het geestelijk en tijdelijk welzijn van 't genootschap.

Hij werd door den heer **K. Massez** Principaal van 't Kollegie vervangen.

Op 11 November 1886 gaf de goede Moeder Raphaëlle hare schoone ziel aan den heer. Hare dood werd door eenieder beweend.

Op 9e November 1886, grepen groote feestelijkheden plaats om het jubelfeest te vieren van Zuster Benoite, Amandine en Gonzagué.

Den 30e dezelfde maand, zat de E. H. Massez de zitting voor tot het benoemen eener Priorin. **Zuster Benoite** werd gekozen.

De groote veranderingen der Kerk.

Het is nog zuster Raphaël die het gedacht opvatte en het vooruit dreef: de kerk te vergrooten.

Na aan Mgr. Bracq den gang van 't klooster te hebben uitgelegd, deed zij hem 't voordeel dat eene grootere kerk zou opleveren voor de geloovigen van rond Hunneghem inzien. Mgr Bracq keurde het ontwerp goed, verlangde zelfs vurig welhaast Gods huis in nieuwen staat te zien.

In November nog begon men de werken, doch de winter stond aan de deur en er moest gestaakt worden.

Op 16 Mei 1887 begon men het nieuwe koor ; de heer Principaal Massez legde er op 4 Juli den eersten steen van,

de 2^e werd gelegd door M. Lodewijk Bert, die zich gelast had het plan te maken en de werken te bestieren.

Het metswerk was voltrokken op 9 September, waarna men aan het bouwen eener binnenplaats is begonnen.

Men bouwde ook de speelzaal, verdeelde den koer en aan de eetzaal wierden twee pianokabinetten gevoegd.

Alhoewel het koor verre van voltrokken was, vierde men er op Kerstdag van 't jaar 1888 de plechtige inhuldiging van.

Het klooster kon de voorziene kosten niet meer voldoen, maar de milde hand onzer bevolking werd naar ons Hunneghem uitgestoken en welhaast zien wij grooté giften voor de kerk van Hunneghem storten.

Ik vind hier de schoone gelegenheid om eenen blijk van erkentenis uit te drukken aan de groote weldoeners en onvermoeibare werkers van Hunneghems kerk. De **Eerw. Heer Karel D'Hooghe**, oud bestuurder van Hunneghem, bekwam van de Bestendige afvaardiging der Provintie de toelating om eenen tombola in te richten. Benevens eene milddadige bijlage in geld,

wist hij nog 800 loten aan den man te brengen.

Het was door de geldelijke tusschenkomst van den E. H. Lodewijk D'Hooghe dat in 1894, de gevel van het klooster vernieuwd en de kleine slaapzaal met cellen gebouwd werden. De innige verkleefdheid die hij steeds aan 't klooster ter betoonde, zijne buitengewone milddadigheid, stellen hem voorzeker op den eersten rang der weldoeners van het hêt huis.

Onder allen nochtans muntte uit de nooit volprezen heer **Lodewijk Bert-de l'Arbre**, die waarlijk naar de woorden van het H. Schrift « transiit benefaciendo » voorbijging al goed doendé. De Kerk van Hunneghem is om zoo te zeggèn zijn werk; hij bestuurde de onderneming met wijs beleid en echten kunstzin; schonk een milde som voor het Hoogaltaar en verrijkte hêt koor met tafereelen die de bewondering van alle kunstkeners opwekken — Verder nog strekte zijne milddadigheid zich uit — Hij deed op eigen kosten een groot gebouw zetten, bestemd voor de bewaar-en lageré scholen, alsook

een tweede gebouw dienende voor de huidige borduurschool : Dit laatste was een waagstuk : Twee jaar te voren nog had men dergelijke onderneming zien te niet gaan, doch men stelde het werk onder de bijzondere bescherming van het H. Hèrt en niet te vergeefs : Het lukte boven alle verwachting en heden bloeit en groeit het op wondere wijze !

Het afsterven van ieder dier weldoeners, bracht steeds gansch de kloostergemeente in rouw. Geene gebeden werden gespaard om van God de belooning te bekomen voor dezen die tot verheerlijking van Zijnen Naam zoo ieverig gewerkt hadden.

Sedert eenige maanden zelfs heeft men op voorstel van den Eerw. Heer Bestuurder Vander Linden 't gedacht opgevatt, maandelijks de nagedachtenis te herinneren van dezen, aan wien Hunneghem zijne schoone herstelde kerk en menig ander nuttig werk, grootendeels te danken heeft.

Mochten die gebeden bij Gods troon weerklank vinden en aan die edele zielen den eenigen waren loon reeds lange verleend hebben.

Noemen wij hier ook nog als een der grootste weldoeners voor Hunneghem's kerk Mr A. Van Trimpont, alsook Mevr. Jacques Spitaels en de familie der Zuster Alfons Van Heck, en daar alle edele medewerking, hoe nederig ook, eene eervolle melding verdient, stippen wij hier geern aan met welk een iever en bereidwilligheid de kinderen der school, de oud-leerlingen en de naastbestaanden der Zusters medewerkten tot het lukken van den tombola, die dan ook een buitengewonen bijval genoot!

In de maand September 1888 is Mr. de Principaal Massez, tot bestuurder benoemd van 't klein Seminarie te St-Niklaas. Hij had gedurende 4 jaar met veel wijsheid en voorzichtigheid Hunneghem bestuurd.

De Eerw. Heer Jan Baptist Saeys volgde hem op als Principaal van 't Kollegie en bestuurder van Hunneghem. Hij deed zijne intrede den 14 September 1888.

In December 1892 is eene klas ingericht voor de kinderen der bewaarschool.

De wet legde alsdan op de fröbelmethode aan te leeren wat hier eene groote uitgave vereischte.

Op 9 September 1894 is er voor de eerste maal eene « retraite » voor de oudleerlingen van Hunneghem gegeven. Jaarlijks heeft die schoone bijeenkomst nog plaats waarop de vriendschap en de herinnering tot de Christelijke plichten nog eens vernieuwd worden.

Op 11 Juli 1895 werd de eerste steen gelegd eener grot op 't einde van den tuin. Mevrouw Flamant-De Vlaminck schonk die gift in den naam harer drij zonen tot vereering van Sint Benediktus.

Eenigen tijd nadien deed Mejuffer Theresia Flamant eene kapel bouwen ter eere van de H. Scholastika. Het beeld der Heilige werd plechtig gewijd den 14 Februari 1897.

Den 16 Maart 1897 is de Eerw. Heer J-B. Saeys, Kanunnik en Bestuurder der Zusters van Liefde te Gent, benoemd.

Door zijnen vriendelijken handel won hij eenieders achting en door zijne bijzondere kennis van den bouwtrant, heeft hij Hunneghem in vele omstandigheden ten dienste geweest : 'T is aan hem dat men de inrichting eener lagere school dank te wijten heeft.

Hij is vervangen geweest door den Eerw. Heer **C. De Corte**, Principaal van 't Kollegie. (den 29 Maart 1897.)

In de maand November 1902, is de Heer C. De Corte als pastoor benoemd te Waarschot.

Hij heeft vele bijgedragen tot het opkomen der lagere school, en vele veranderingen aan het externaat doen brengen.

Op 14 November 1902 werd de Moeder Overste Benoîte in gehoor ontvangen door den Bisschop van Gent Mgr. Stillemans. Voortaan zoude het heel moeielijk zijn het klooster te doen bestieren door den Principaal van 't Kollegie en er moest gezorgd worden om een steeds bijblijvend bestuurder voor Hunneghem te noemen.

Na onderhoor is op 16 November 1902 de Eerw. Heer **H. Van der Linden** als Bestuurder van Hunneghem genoemd.

Zonder te spreken der uitbreiding dat Hunneghem op onderwijs-gebied geniet is er in die laatste jaren menig nieuw gebouw opgerezen, in het negende hoofdstuk zal er een nauwkeuriger gedacht van gegeven worden zeggen wij nu slechts

dat de slaapkamers der kostgangers gansch veranderd werden, de studiezaal verbeterd, en de eetzaal vergemakkelijkt.

Op 7 Maart 1904 moest er overgegaan worden tot het benoemen eener Overste. **Zuster Amandine** werd als opvolgster gekozen der Moeder Benoîte, die gedurende meer dan 17 jaren het klooster van Hunneghem met iever bestuurd had.

VIII

De Schilderijen der Kerk.

IN 't jaar 1890 zette de onvergetelijke **Lodewijk Bert** zich met zijnen onvermoeiden iever aan 't werk, om door de schilderkunst aan de kerk van Hunneghem een uitzicht te geven, waardig aan een gebouw wiens verleden van zooveel roem en grootheid en tevens van zooveel gebeurtenissen mag spreken.

Hij begon met het koor der Zusters te schilderen, nu gelegen langs den epistelkant en door een traliënwerk van de kerk gescheiden. Een verrukkend schouwspel treft onze oogen bij het inkomen in dat koor: uit de eenigzins donkere kerk tredend is men nu getroffen door de klare

luchtruimte en de schitterende kleurenschakeering der muurschilderingen.

Treden wij nader bij om ieder tafereel te beschouwen: Het eerste links geeft ons de «Verheerlijking van den H. Benediktus.» — Als stichter van zijn order zien wij Hem door ontelbare scharen van monniken en zusters hulde gebracht, wijl de engelen als godsgezanten de heiligheid van zijn leven komen bevestigen.

Op den achtergrond zien wij «Christus Verheerlijkt» door Heiligen van het orde van Sint Benediktus aanbeden.

Die twee tafereelen waren voltrokken op 24 Juni 1892.

Wij vinden nog langs de andere zijde twee andere schilderijen: «Het stalleken van Bethleem» en «Jezus aan zijn kruis.» Zij waren begonnen in 1894 en voltrokken den 26 Maart 1895.

De Heer Bert is aan de schilderijen der kerk begonnen den 25 November 1890. De versiering van het gewelf was voltrokken den 27 Januari 1891.

De drie hoofdgedachten weergegeven in de schilderijen der kerk zijn:

- 1) Het leven van den H. Benediktus.
- 2) Het ontstaan onzer stad.
- 3) Onze Lieve Vrouw ter Vrede verheerlijkt.

De heer Bert kon voorzeker voor deze plaats geen geschikter ontwerpen vinden, want, was zij niet als de zaadkorrel die den omliggenden grond mét huizen moest bezaaien ? Sinds onheugelijke tijden wordt zij door Benediktus volgelingen bewoond en mag die Moeder van Vrede daar niet tronen, die zoovele pelgrims naar haar heilig oord heeft getrokken ?

Volgen wij de tijdsorde waarop de verschillende tafereelen gewrocht zijn :

Op 21 April 1891 begon de kunstenaar met de negen bijzonderste tijdstippen uit Benediktus leven.

1. — Hoe de jonge Benediktus met zijne voedster Cyrilla, Rome verlaat en optrekt naar de wildernis van Subiaco.

2. — Hoe de H. Benediktus in de wildernis van Subiaco eene kluis opbouwt en aldaar zijn geestelijk leven begon.

3. — Hoe de H. Benediktus in zijne kluis onder de ingeving van den H. Geest

en bij het overwegen van het goddelijk voorbeeld zijnen kloosterregel opstelt.

4. — Hoe de H. Benediktus, abt van den Cassiusberg zijnen kloosterregel geeft aan zijn zuster Scholastica en hare volgelingen.

5. — Hoe de H. Benediktus bij een afgrijselijk onweder door de H. Scholastica van God afgesmeekt, tegen den regel buiten zijne abdij moet vernachten en aan zijne zuster berispelend zegt : God vergeve U, wat gij hebt misdaan.

6. — De Benediktiner werken : 't eerste : Het choorgebed—hoe de H. Benediktus door de choorgebeden dag en nacht het Allerheiligste looft!

7. — 't Tweede werk : het onderwijs—hoe de H. Benediktus de jonge leeken en kloosterlingen, hem door God toevertrouwd, den weg des Heeren leert.

8. — 't Derde werk : het handwerk—hoe de H. Benediktus de bosschen uitroeit, de heiden beploegt, de beken en moerassen droog legt en ze met Gods hulp in vruchtbare velden verkeert.

9.—Hoe de H. Benediktus door boeteveerdigheid en ouderdom uitgeput aan den voet van den autaar al rechtstaande zijnen geest geeft.

Die negen tafereelen waren voltrokken den 22 Oogst 1891.

Na in November de drij vensters achter het autaar toegemetst te hebben en dat het groot altaar — een geschenk van Mvr. Geerts, Mvr. Raamdonck en Mvr. Caluwe — geplaatst was (December 1895) is men aan het groot tafereel der « Verheerlijking van O. L. V. ter Vrede » begonnen.

Het bestaat uit drij deelen :

1. — Onze Lieve Vrouw ter Vrede wordt vereerd door den H. Benediktus en zijne volgelingen de heiligen Maurus, Placidus en Bernardus alsook door het volk, de burgerij en den adel.

2. — Onze Lieve Vrouw ter Vrede volgens de legende als abdisse van Hunneghem uitverkoren wordt door de toenmalige overste en door den engel bewaarder van het klooster in deze weerdigheid vereerd, alsook door den H. Amandus patroon dezer kerk en

geloofsverkondiger in onze streken. (1)

3. — Onze Lieve Vrouw ter Vrede wordt vereerd door de H. Scholastica, en hare volgelingen de heilige Mechtildis, Geertruide, Luitgaerde, Hedwigis, en door de vrouwen van het volk, de burgerij en den adel.

Voltrokken den 2 Mei 1894.

(1) Onze voorouders hebben lang in de duisternissen van het heidendom geleefd.

Men kan het juiste tijdstip met zekerheid niet bevestigen waarop zij zich tot het Christendom bekeerden; Van Waesberghé vindt het heel twijfelachtig dat Sint Livinus, die door het voorbeeld zijner deugden, door zijne predikingen en mirakelen de andere deelen van Brachbant, van de heidensche dwalingen afwendde, onze streek zou verwaarloosd hebben, te meer daar zij toen reeds zeer wel bevolkt was. (Wij weten dat Sint Livinus de zending voltrok van Sint Amandus en hij de marteldood onderging te Hauthem bij Aalst, in 657.)

Bonifacius, de oudste schrijver over Sint Livinus leven, zegt bevestigend dat deze heilige Bisschop, uit drift om tot de bekeering der ongeloovigen mede te werken, uit Schotland naar Brachbant kwam om de inwoners van de vruchtbare streek tot het Christendom te bekeeren.

Volgens den Bollandist Jozef Ghesquière, die een wijze geschiedschrijver was, is het zeker dat Sint Livinus het Evangelie in onze streek verkondigde.

De Portemont sluit zich bij die bevestiging aan, en zegt met Ghesquière dat het dank is aan dezen heiligen martelaar dat onze voorouders de weldaad hebben ontvangen, tot het ware geloof herschapen te zijn geweest.

In 1894 is men aan de schilderijen van den achtergrond begonnen. Ontwerp: Ontstaan onzer stad.

Eene nota door den heer Bert bijgevoegd geeft ons de afleiding van het woord Hunneghem te kennen: *Hunneghem - Hoen - offer ; Ghem - plaats ; «offerplaats»* Volgens kanunnik J. J. De Smet.

« *Hunneghem* — oorsprong van de Stad Geeraardsbergen ten jare 1068.»

De volgende tafereelen waren afgewerkt den 18 Juli 1898.

1. — Hier werd eertijds aan Woden geslachtofferd.

2. — Hier kwam Sint Amandus 't kristen geloof prediken.

3. — Hier stichtte Sint Amandus de eerste kristen kerk.

4. — Hier op zijn alood bouwde Geeraard zijn vrije burcht.

Hier stichtte Boudewijn Geeraardsbergen en verleende haar de eerste gekende Gemeente Vrijheidskeure.

••
•

Het zij ons toegelaten hier tot slot van deze opgave eene openbare hulde te

brengen aan den kunstenaar dezer gewrochten.

De kunstwaarde dezer kan onze pen niet weergeven, doch het edel gedacht en den onvermoeibaren iever van den heer **Lodewijk BERT** moet hier ieders bewondering afdwingen.

Gansch doordrongen van zijne ontwerpen heeft hij die door eigen vindingskracht in zijne kunstenaarsziel voelen ontstaan en heeft hij ze gevoed, en wie zal ons het taai geduld vermelden waarmee hij ze aan onze oogen opvolgentlijk liet ontrollen — een waar Benediktijner werk mag het terecht genoemd worden!

En zijne kristene ziel vroeg geen geld. — God zou hem beloonen — hij vroeg slechts eene voldoening: het was van zijn eigen afbeeldsel en dit zijner dame tusschen de vereerders van Onze Lieve Vrouw op eene bescheidene wijze te mogen mengen.

Dit werk is dit van een groot figuur uit de geschiedenis van Geeraardsbergeh.

IX.

HET HEDENDAAGSCHE HUNNEGHEM

HET ONDERWIJS

SLUITEN wij de belangrijke geschiedenis van het aloude en welbekende Hunneghem met een kort overzicht te geven over den huidige toestand van het gesticht en der verscheidene werken welke het deze laatste jaren langzamerhand en in stille werking tot stand heeft gebracht.

Het klooster bevat hedendaags : eene breischool, eene borduurschool, eene betalende dagschool, eene kostschool, scholen voor 't lager onderwijs, benevens verscheidene bewaarscholen.

De breischool is ingericht door edelmoedige jufvrouwen der stad die er hun geld en tijd aan besteden, met het inzicht de meisjes der goede werkende klas een winstgevend werk te verschaffen en ze derwijze te bevrijden van de noodlottige noodzakelijkheid in 't verderf der fabrieken hun bestaan te gaan zoeken.

De werkplaats is dezen zomer gansch hervormd, en maakt nu eene schoone en ruime zaal uit, beantwoordende aan al de eischen der « hygiëne ». Een zestigtal meisjes, onder het toezicht eener zuster zijn daar werkzaam op allerhande machienen der laatste en nieuwe stelsels.

Evenveel kinderen, deze van beteren stand reeds, bevolken de borduurschool.

Het is ongelooflijk welke uitbreiding het artikel « witgoed » in de hedendaagsche pracht heeft ingenomen en men mag met waarheid zeggen dat de school van Hunneghem de fijnste en de prachtigste stukken oplevert van al de bijzondere groote withuizen van Brussel en andere groote steden.

Door de prachtige tentoonstelling welke onlangs in 't gesticht heeft plaats

gehad, hebben de dames der stad met eigen oogen kunnen bestatigen tot welk punt van volmaaktheid en ervarendheid de school van Hunneghem gekomen is. 't Was als eene wondervolle ontdekking voor de personen die Hunneghem sinds lang niet hadden bezocht, of alleen kenden om er te hebben hooren van spreken; de voortbrengsels der borduurschool verwierven daar aller lof en hoogste goedkeuring.

Deze school, gevestigd in een schoon nieuw lokaal, met ruime en welverlichte zalen, gaat na korten tijd eene verdere uitbreiding nemen : leerlangen van snijkunst en confectie in 't artikel witgoed, en door gediplomeerde meesteressen gegeven, worden er inderdaad bijgevoegd, niet alleenlijk ten voordeele der kinderen der borduurschool zelf, maar ook voor de dagscholieren en kostgangers, alsook voor de juffrouwen der stad, voor welke er afzonderlijke lessen zullen gegeven worden.

Een honderdtal betalende kinderen volgen de dagscholen, en hebben dezen zomer aan hunne lokalen schoone ver-

beteringen en uitbreidingen zien toebringen : zooals een prachtigen ingang, klerkamer, gaanderij, nieuwe klassen enz.

Maar 't is bijzonderlijk aan de kostschool dat veranderingen en verbeteringen zijn toegebracht.

Daargelaten de nieuwe eet- en studiezalen, de ruime trapzaal, « à giorno » door een prachtigen dôme verlicht, waarvan het ontwerp eerlang zal uitgevoerd worden. De nieuwe en prettige kamertjes, met ruime klerkasen, schoone marmere lavabos, in de slaapzaal opgericht, eene prachtige en ruime zaal, in welke men teeken- en schilderkunst, alsook engelsch en duitsche talen aanleert, en welke een embruyon van natuurkundig « museum » bevat, eene badkamer van 't laatste stelsel, een nieuw warmtoestel, het nieuw en schoon mobiliere van eet- en studiezaal, uitgestrekte speelgrond en hovingen, rangschikken de kostschool, onder materiëel opzicht onder de best ingerichte onderwijsgestichten.

Onder opzicht van studie ook is er eene nieuwe uitbreiding, en blijft Hunneghem op de hoogte : een volledig cursus

van middelbaar onderwijs, eene bijzondere afdeeling van koophandel volgens staatsprogramma, praktische en verplichtende lessen van Duitsch en Engelsch door meesteressen van Duitse en Engelsche nationaliteit, nieuwe leergangen van hand-en snijwerk, enz. enz. dat zijn de verschillende vakken van het studieprogramma, welke de kostschool rangschikken onder de onderwijsgestichten van eerste klas.

Wat de lagere-en bewaarscholen betreft, de ruime en schoon gebouwde lokalen kunnen nauwelijks het getal kinderen bevatten welke het omliggende oplevert : men schat op 500 de bevolking dier scholen, en wat meer is, er wordt des middags een substantieele en met rijst bereide pap aan zoo iets van 125 tot 150 kinderen uitgedeeld.

Het zegt genoeg welke zelfopofferingen Hunneghem zich getroost om het goed te stichten en de genegenheid te winnen onder de werkende bevolking die het omringt.

—
Wij eindigen de beknopte geschiedenis van het belangwekkend en verdiens-

telijk Hunneghem, den wensch uitdruk-
kende dat al hetgene daar gedaan wordt
voor het welzijn van burgers-en werk-
manskinderen, overvloedige en duurza-
me vruchten moge voortbrengen en het
gesticht meer en meer doen bloeien tot
Glorie van God en tot nut onzer stad !

X.

EXTRAKTEN

**uit de handvesten van O. L. Vrouwen Hospitaal
onzer stede in betrekking met Hunneghem.**

*Beheer van Mevr Elisabethte van Steengracht.
Rond de jaren 1522.*

Mevrouw had renten op te brengen
zooals die te betalen aan...« Jasper Breec-
pot als proviseur van Sint Jans huus der
kerken van *Heuneghem*...» (zie : Onser
Liever Vrouwen Hospitaal van Geeraards-
bergen door G. De Vos bl. 206.

—
De Benediktijnen van St. Adriaan de-
den den dienst in Hunneghem.

Rekening van 1597.

«Betaelt den ontfanghere van 't cloos-
ter van St. Adriaens de renten die voor-

tijts ontstaen zijn gheweest bij de cappellaen van Hunneghem ende St-Cathelijnen religieusen wesende, welcke renten mijnheer den Prelaet ghereserveert heeft 'tzijnen proffijte ende zijnder religieusen cappellanen : daeraf betaelt beloopende jaerlijcx mits zekere ander renten aan den voorn. prelaet XXIII xell. IV den. »

(Zie idem bl. 340)

—
Ten jare 1635

Fondatie 100pd door Nicolaus Francq aan de Benediktijnerssen voor een jaergetijde voor zijnen oom Heyndrick Coghem. (Zie idem bl. 375)

—
Jaar 1765

De Benediktijnersen kwamen tuschen in het bouwen der Hospitaalkerk.

« Den 5 aug. 1765 bekennen donderschrevene vrouw ende religieusen van den hospitaale wel ende deughdelyck opgelicht te hebben uijt d'handen van Jufvr. Christina Gortmans weduwe van Hendrick Sicking woonachtigh in het clooster der Benedictinerssen, geseit Hunneghem, eene capitaële somme van 600 gld.

wisselgeldt, midts te betaelen eene croiserende obligatie in advenante van den penninck vier per cento courant beloopende tot 24 gld. sjaers ; Geteekend :

De Colins priorinne, A.C. Roelofs, M. A. Roman, J. A. Van Monckhoven : De la Croix, C. J. Grenet. >

Zie : idem, bladz. 510.)

**Extract uit de mandementen van
Mgr De Broglie.**

Brief tot den Zeer Eerw. Heer Deken van Geeraardsbergen, over de kapel van Hunneghem :

Zeer Eerweerde Heer,

Uit goede bron vernomen hebbende dat zekere E. H. v.... in de oude abdij van Hunneghem te Geeraardsbergen, het H. Misoffer opdraagt, en dat zelfde huis als het toevluchtsoord geworden is van dezen vooral die uit andere bisdommen aandelende, hier in het onze tweedracht komen zaaien, hebben wij genoemden heer uitgenoodigd voor ons te verschijnen. Tot hiertoe nochtans heeft hij zich niet getoond, als reden opgevende dat hij lijdend is aan koorts. Daar wij den toeloop van

vreemdelingen, zooals deze hierboven, en van anderen willen te keer gaan, en van hunne dwalingen, onze diocesanen willen vrijwaren en verlossen, verbieden wij, op straf van «suspensie» «*ipse facto*» aan iederen priester, met dit verbod bekend, de mis op te dragen in de kapel of in gelijk welke plaats van bovengemelde abdij. gelief dus zoohaast mogelijk den inhoud dezer aan de priesters, alsook aan de anderen wien het aanbelangt, mede te deelen, opdat de priesters er geene mis meer lezen, de anderen er niemand meer tot mislezen aanveerden.

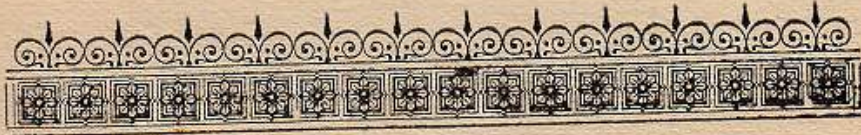
Wees ook zoo goed dit schrijven in de handvesten te bewaren en er melding van maken in uw register; wij teekenen intusschen als uw gansch nederige en toegenegene dienaar

MAURITIUS

Bisschop van Gent

Gent den 29 December 1809.

XI.

SINT BENEDIKTUS
EN
ZYN ORDE.

VAN in de eerste tijden hadden uitverkorene zielen naar de Kristene volmaaktheid gedongen met in hunnen familiekring als celibaten de deugden te beoefenen. Zij legden den grondsteen van het latere kloosterleven.

In het uur der vervolgingen in de woestenijen gejaagd, blijven sommigen dier vluchtelingen in de stille eenzaamheid hun leven slijten als eremijten, al één, zoo heeft men den H. Antonius, den H. Paulus van Theben, anderen verkiezen gezamentlijk daar den Heer te dienen. Derwijze dat rond de IVe eeuw duizenden

mannen daar die nare streken betrokken.

Een naklank van dit leven wierd hier in het Westen gehoord door een schrijven van den H. Athanasius over Sint Antonius den Eremijt en navolgers wierden overal gevonden. Zoo vernemen wij dat de H. Martinus in 397 gestorven reeds stichter was van verscheidene kloosters. Wijl hier 't land ontginnen hun onledig hield zag men ginds korven en matten vlechten tot dat het uur der getijden klonk. De opbrengst van dit werk liet de Paters, maar meer nog de armen, leven.

Met den tijd moest men ook misbruiken zien ontstaan, te meer, dat men meestal volgens de omstandigheden en zijne eigene geneigdheden zichzelve eenen levensregel voorschreef.

Een vaste regeltucht opstellen en dien van zijne monniken vergen was het werk van St. Benediktus van Nursia (480—543)

Van in zijne prilste jeugd zocht Benediktus, alhoewel uit het machtige stamhuis der Anicia's geboren, de eenzaamheid en de afkeer van het aardsche dreef hem naar de grotten van Subiaco, waar

een monnik Romanus genaamd hem het noodige voedsel zou bezorgen. — Gekend en bemind van de herders dier streek won hij hun aller herten en zijn naam wierd van velen gebenedijd. Welhaast stond hij daar aan het hoofd van twaalf kloostergemeenten — Elk dezer bevatte twaalf leerlingen aan wier hoofd Benediktus een overste stelde.

Daar stichtte hij 2 kloosters, één voor mannen waarvan hij zelf het bestuur waarnam en één voor vrouwen dat hij aan zijne heilige zuster Scholastica toevertrouwde.

Doch het exelsior van langs om meer naar zijne wenschen, wierd van eenieder niet gezocht en dan trok hij gevolgd van dezen die zijn gedacht deelden naar den berg van Cassino om een gestrenger leven te leiden. Daar stichte hij twee kloosters. — Die in het klooster trad, bleef er, dit was een kenmerkend punt tegen alle gewoonten en misbruiken van den tijd op — Op de kennis van het menschelijk hart gesteund was Benediktus' regel eene gelukkige samenvatting van zachtheid en gestrengheid, vooruitzicht en eenvoud. De

abt geeft het voorbeeld en leid iederen monnik naar zijn karakter en natuurlijke begaafdheden — De onderhoorigen geven eerbied en de stipste gehoorzaamheid. Het eentoonige leven en zijn gevaren worden vermeden door het zingen der getijden op gestelde uur en gedurige bezigheden aan handwerk en lezingen. Wat later bracht men het punt: Afschrijven der groote meesterwerken der Oudheid op het dagorde en daarom alleen verdienen zij den lof van groote weldoeners van het menschdom. Twee en zeventig uittreksels van het H. Schrift geven den ganschen regel. Ontelbaar waren de scharen monniken die hen volgden, en de beroemde Paus Gregorius de Groote vond niets beter dan dit orde aan te prijzen en ten blijke van goedkeuring het oud paleis zijner voorvaderen hun tot een klooster aan te bieden.

Rond 'tjaar 900 toch hadden, hier verslapping van den eersten iever, ginds noodzakelijk plooiën naar vereischen van tijd en plaats, elders hooger streven naar nog strengere boetvaardigheid al lens verschillende gebruiken ingevoerd.

Alle monniken, wel is waar volgden nog Benediktus regel, en allen eerden in den meester van den Cassinoberg hun vader; maar nieuwe regels kwamen zich bij de andere voegen, en in meer dan een klooster legde men 't oude kleet af om een nieuw habijt te aanveerden.

Vandaar zien wij in de elfde en in de twaalfde eeuw reeds tien forsche takken den reuzenstam ontsproten 't zijn de vergaderingen van Cluny, Camaldoli, Grammont, Vallombrosa, Cistercië, Fontavelana, Fontevraud, Monte-Vergine, evenals de Humiliaten en de Wilhelmiten, die allen met hun pausen en bisschoppen, hun leeraars en schrijvers gedurende deze eeuwen in de kerkelijke geschiedenis den voornaamsten rol vervullen.

XII

De Benediktijner Kloosters.

*Congregatie van Subiaco
Belgische Provincie.*

Abdij der HH. Apostelen Petrus en Paulus van Affligem te Hekelgem, bij Aalst :

Abt, de Hoogweerde Heer Godehardus Heigl, geboren te Rottenburg, in Beieren, den 19 Meert 1834, Abt geworden den 30 Meert 1887.

Abdij der HH. Apostelen Petrus en Paulus te Dendermonde :

Abt, de Hoogw. Heer Maurus Lebeau geboren te Sint-Genesius-Rhode, den 5 October 1848, Abt geworden, den 9 Augustus 1894.

Abdij van het Allerheiligste Hert van Jesus en van den H. Apostel Philippus, te Steenbrugge, bij Brugge :

Abt, De Hoogw. Heer Amandus Mertens, geboren te Moll, den 18 Augustus 1853, Abt geworden, den 8 September 1896

Abdij van den H. Paus en Martelaar Clemens, te Merkelbeek, in het bisdom van Roermond, Nederlandsch Limburg.

Abt, de Hoogw. Heer Herman Renzel, geboren te Rhede, in Westfalen den 5 October 1846, Oud-Prior en Novicenmeester van Affligem, Abt geworden in 1896.

Fransche Provincie.

Kain, bij Doornijk, klooster der uitgeweken Benedictijnen van Pierre-qui-Vire. — Heide onder Kalmpthout bij Antwerpen, insgelijks uitwijkelingen van Pierre-qui-Vire.

Congregatie van Beuron, in België.

Abdij van Sint Benediktus te Maredsous :

Abt, de Hoogw. Heer Hildebrandus de Hemptinne, geboren te Gent, den 10 Juni 1849 : gewijd te Monte-Casino, den 5 October 1898 ; Primaat en Abt van het Sint Anselmus' College te Rome, bij Pauzelijk besluit van 12 Juli 1893.

Abdij der Koningin des Hemels, te Leuven :

Abt: de Hoogw. Heer Robertus de Kerckhove, gewijd te Marédsous, den 8 September 1899.

Congregutie van Brazilië in België

Abdij van Sint-Andries bij Brugge :

Overste : de Weleerweerde Heer Don Paul Damman.

Fransche of Solesmensche Congregatie.

I. Abdij van St-Martinus van Ligugé, bij Vienne in Frankrijk, heeft zich verplaatst van **Herck-de-Stad** bij Hasselt, naar **Chevetogne** bij Ciney.

II. Abdij van St-Maurus van Glanfeuil bij Gennes, op de Maine et Loire te **Baronville** (Namen).

III. Abdij van Fontenelle of Ste-Vaudrille-Rançon bij Roaan, Nederseine, te **Vonêche** (Namen). Aan het hoofd dezer Abdij staat de wereldberoemde Don Pothier, Hersteller van den Gregoriaanschen zang.

IV. De Priorij van St-Paulus van Wisques, te **Montignies-St-Christophe**, bij Erquelines, In Henegouwen. De monniken van

dit gesticht hadden zich na hunne uitdrijving eerst te Alonnaye, bij Bauraing, in Namen, gevestigd. Prior, Don de St-Beuve.

V. De Priorij van Sinte Anna, van Kergonan, Finistère, te **Ohey** bij Andenne.

*Bernardijner of Cistersienser-kloosters
in België.*

Bornhem: Abt, de Hoogweerde Heer P. Thomas Schoen.

Charneux (Val-Dieu of Godsdal): Abt, de Hoogweerde Heer P. Andreas.

Trappisten of hervormde Cistersiensen.

Achel.

Charneux-bij-Herve, Maria's dal.

Forges.

Rochefort, Sint-Remigius-Abdij: E. P. Anselmus Judony, Overste.

Westmalle: Hoogw. P. Benediktus, Abt.

Westvleteren: E. P. Albericus, Overste.

Benediktinensen-kloosters.

I. **Abdij van Brugge**, gezegd Sinte Godelieve; door Bertulphus gesticht ten jare 1090. Deze gemeente werd in 1577 door de Calvinisten verjaagd, doch vond middel in Brugge eene schuilplaats te beko-

men, zoodat dit klooster de oudste Vrouwenabdij van ons vaderland is.

Abdis : Vrouw Godelieva Maria, in de wereld : Jufvrouw Emma Van Vynct, gewijd den 24 October 1900.

II. Priorij van Ghistel : In de laatste jaren hebben de Benedictinessen van Sinte Godelieve te Brugge, hun oud klooster van Ghistel hersteld, en er eene afhankelijke Priorij ingericht.

Priorin : Vrouw Maria Gabriëla, in de wereld Jufvrouw Emma Van de Velde.

III. Priorij van O. L. Vrouw van Vrede, te Hunneghem (Geeraardsbergen).

IV. Abdij van O. L. Vrouw van Vrede, te Luik : Deze Abdij werd gesticht in 1627 door 3 Benediktinessen van O. L. V. van Vrede, te Namen, en heeft sedert onafgebroken bestaan. In dit klooster is eene kostschool van eersten rang voor Jufvrouwen, waar zij benevens een grondig christelijke opvoeding, de schone kunsten onderwijzen. Zij geven het onderricht in vier talen : Fransch, Vlaamsch, Engelsch en Duitsch : het jaargeld is 700 franken.

V. Priorij van den H. Jozef van Vrede, te Tongeren, den 18 April 1864, kerkelijk op-

gericht door de Abdij van Luik, heeft thans ook eene bloeiende kostschool voor jonge jufvrouwen; 't jaargeld is er 350 franken.

De Abdij van Luik heeft nog een derde kostschool, te Ventnor, aan de uiterste kusten van Engeland, op het eiland Wight en geeft er een uitgelezen onderwijs in het Engelsch en het Fransch, de schoone kunsten worden er onderwezen door bijzondere Professors; het jaargeld is 1200 franken.

VI. Abdij van leperen, dit klooster is begonnen in 1665 door de Benedictinessen van het klooster van O. L. Vrouw van gent, en is thans bevolkt door Iersche Klooster-Vrouwen der orde van Sint Benediktus.

VII. Het klooster van O. L. Vrouw van Vrede te Meenen, ontving zijne eerste leden uit Poperingen in 1690.

Het heeft sedert onafgebroken bestaan en ontsnapte zelfs aan de verwoestingen der Fransche Omwenteling ter oorzake van den heldenmoed dien zij aan den dag legden in het bedienen van een zinneloozengesticht, dat zij nog immer be-

sturen en waarin zij een honderdtal krankzinnigen van de bevoordeeligste families verzorgen.

Thans telt het prachtig klooster 35 religieusen waarvan 22 Koordames en 12 Leekezusters.

VIII. Poperinghe. Deze stad heeft hare Benedictinersen ontvangen uit de Abdij van Fonguenberghe. Het klooster is zeer bloeiend en houdt zich met onderwijs en opvoeding der kinderen onledig.

IX. Maredred is eene Vrouwen-Abdij, nabij Maredsous, die slechts over eenige jaren gesticht is. Abdis : Mevrouw Cecilia de Hemptine, zuster van D. Hildebrand de Hemptine, Primaat der Benedictijnen en Abt van Maredsous en van St. Anselmus-College te Rome. Mevrouw Cecilia werd gewijd den 8 September 1900.

E I N D E

— INHOUD —

Hoofdstuk I.	
Over den oorsprong. — Eerste parochiale kerk.	bladz. 12
Hoofdstuk II.	
Aankomst der religieuzen van het gereformeed orde van Sint-Benediktus. , .	bladz. 20
Hoofdstuk III.	
Hunneghem onder het Fransche Schrikbewind.	bladz. 27
Hoofdstuk IV.	
De Stevenisten	bladz. 32
Hoofdstuk V.	
Na de Fransche omwenteling — Terugkeer der religieuzen — Over Zuster Regina Eulalie Veranneman.	bladz. 36
Hoofdstuk VI.	
Hunneghem onder het Hollandsch bestuur.	bladz. 44
Hoofdstuk VII.	
Chronologische en geschiedkundige verhandeling der Bestuurders en Oversten van Hunneghem, sedert 1826. . . .	bladz. 47
Hoofdstuk VIII.	
De Schilderijen der kerk.	bladz. 69
Hoofdstuk IX.	
Het hedendaagsche Hunneghem. — Het Onderwijs.	bladz. 77
Hoofdstuk X.	
Extrakten uit de handvesten van O. L. V. onzer stede in betrekking met Hunneghem.	bladz. 83
Hoofdstuk XI.	
Sint-Benediktus en zijn Orde.	bladz. 86
Hoofdstuk XII.	
De Benediktijner-Kloosters.	bladz. 91

